

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

การส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง
Extension for Mangosteen Production in According with Good Agricultural Practices of Farmer in
Kong Ra District, Phatthalung Province

บงกชกร เดชโสภา (Bongkotchakorn Dachsopa)¹ จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlibtong)²

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (Chalemsak Toomhirun)³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลทั่วไปและสภาพการผลิตมังคุด 2) ศึกษาการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี 3) ศึกษาการได้รับและความต้องการความรู้ในการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร และ 4) วิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดอำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ปี 2563 จำนวน 565 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเนะ ได้จำนวน 235 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุเฉลี่ย 57.52 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ไม่เป็นสมาชิกองค์กร ต้นทุนการปลูกมังคุดเฉลี่ย 2,736.07 บาท/ไร่ ปริมาณมังคุดเฉลี่ย 463.62 กิโลกรัม/ไร่ 2) ในภาพรวมเกษตรกรมีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมาก ยกเว้นในประเด็นการจดบันทึกที่มีระดับปฏิบัติปานกลาง 3) เกษตรกรได้รับความรู้ในประเด็น การจัดการดูแลรักษาสวนมังคุดในระดับมาก ส่วนในประเด็นการจัดการโรคแมลงศัตรูมังคุด และการผลิตมังคุดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับปานกลาง และต้องการความรู้มากที่สุดในประเด็น การจัดการโรคแมลงศัตรูมังคุด และ การผลิตมังคุดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ต้องการความรู้มากในประเด็นการจัดการดูแลรักษาสวนมังคุด และ 4) แนวทางส่งเสริม คือ ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อร่วมกันผลิตสินค้าและเข้าถึงข่าวสารและข้อมูล

คำสำคัญ การผลิตมังคุด ส่งเสริมการเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Bongkotchakorn264@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช arkjin@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to 1) study general data and mangosteen production conditions of farmers 2) study practice according to good agricultural practices of farmers 3) study the receiving and need for knowledge in the extension of mangosteen production according to good agricultural practice of farmers and 4) analysis of extension guidelines for mangosteen production according to good agricultural practice of farmers. The population in this study was 565 mangosteen production farmers in Kong Ra district, Phatthalung province in 2020. The sample size of 235 people was determined by using Taro Yamane formula and simple random sampling method. Data were analyzed by using computer program package. Statistics used were such as percentage, mean, standard deviation, t-test, correlation and multiple regression analysis. The results of the research found out that 1) most of the farmers were female with the average age of 57.52 years old, completed primary school education, and were not part of the organization The cost of mangosteen production was 2,736.07 Baht/Rai and the average productivity was 463.62 kilogram/Rai. 2) Most of the farmers performed according to good agricultural practice at the high level except for the aspect of recording which practiced at the moderate level. 3) Farmers received knowledge in the aspect of mangosteen garden management at the high level in the aspect of mangosteen pest control and mangosteen production according to good agricultural practice at the moderate level. They needed the knowledge at the highest level in the aspect of mangosteen pest management and mangosteen production according to good agricultural practice. They also wanted to receive the knowledge at the high level on mangosteen garden management. 4) The extension guideline included the extension in group formation of farmers in order to produce products and access information together.

Keywords: Mangosteen production, Agricultural extension, Good agricultural practices

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

บทนำ

มังคุดเป็นหนึ่งในผลไม้ไทยเพียงไม่กี่ชนิดที่มีการซื้อขายกันตามมาตรฐานคุณภาพ ภายใต้ข้อตกลงของผู้ซื้อและผู้ขาย ผู้ขายหรือเกษตรกรผู้ผลิตจะขายผลผลิตที่มีคุณภาพได้ราคาสูงกว่าผลผลิตที่ด้อยคุณภาพ โดยผลที่มีขนาดใหญ่ ผิวสวยไม่มีอาการผิปกติภายในผล จะขายได้ราคาดีกว่าผลที่มีขนาดเล็ก ผิวลาย และผลเป็นเนื้อแก้วยางไหล

ปัจจุบันประเทศไทยไม่สามารถผลิตมังคุดคุณภาพได้ในปริมาณที่มากเพียงพอกับความต้องการของตลาด เนื่องจากในระบบการผลิตมังคุดยังมีข้อจำกัดหลายอย่าง เช่น ฤดูกาลผลิตและช่วงเก็บเกี่ยวค่อนข้างสั้น ทำให้มีผลผลิตออกมากช่วงเดียวกัน มีปัญหาขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยว และไม่มีเครื่องมือเก็บเกี่ยวที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดมังคุดผลสุกมากเก็บเกี่ยวไม่ทัน ผิวดำมากเกินระดับการจำหน่าย ส่วนมังคุดที่ให้ผลผลิตแล้วส่วนใหญ่ไม่มีการตัดแต่งเพื่อควบคุมทรงพุ่มลำต้น จึงสูงใหญ่ การจัดการสวน น้ำ และปุ๋ยทำได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ ผลผลิตที่ได้จึงด้อยคุณภาพส่งออก

จังหวัดพัทลุงมีพื้นที่ปลูกมังคุด 12,586 ไร่ พื้นที่ให้ผล 11,354 ไร่ ผลผลิตรวม 3,375 ตัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565) อำเภองาช้าง จังหวัดพัทลุง ประชากรจะมีอาชีพทำเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ โดยพืชหลักจะเป็นพวกไม้ผล ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะและลองกอง โดยส่วนใหญ่จะเป็นมังคุด ซึ่งมีพื้นที่ปลูกกว่า 1,600 ไร่ โดยผลผลิตมังคุดจะออกในช่วงปลายเดือนกรกฎาคมถึงต้นเดือนกันยายนของทุกปี ซึ่งจะออกพร้อมกับจังหวัดอื่นในภาคใต้ จึงมีผลผลิตมังคุดออกสู่ตลาดจำนวนมาก ทำให้ราคามังคุดตกต่ำ เกษตรกรได้รับความเดือดร้อนอย่างมาก ปัญหาในการผลิตมังคุดที่พบในพื้นที่ ได้แก่ ผลผลิตไม่มีคุณภาพ เกษตรกรขาดแรงจูงใจและทัศนคติที่ดีในการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย มีความรู้ความเข้าใจเรื่องเรื่องการผลิตสินค้าตามมาตรฐานที่ไม่เพียงพอ องค์กรเกษตรกรที่เข้มแข็งมีจำนวนน้อย และเกษตรกรรายย่อยขาดการรวมตัวกันทำให้ขาดอำนาจต่อรองการซื้อขายกับพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายเป็นเกรดคละไม่มีการคัดแยกตามความต้องการของตลาด ทำให้ราคาที่เกษตรกรขายได้อยู่ในเกณฑ์ต่ำ และจากสถานการณ์ปัจจุบันผู้บริโภคมีการใส่ใจสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีการเลือกบริโภคสินค้าทางการเกษตรที่มาตรฐานรองรับ ซึ่งการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทำให้เกษตรกรมีสุขภาพดีขึ้น ลดต้นทุนการผลิต ประหยัดค่าใช้จ่าย ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ มาตรฐาน เป็นที่ต้องการของตลาด ผู้บริโภคปลอดภัย เชื่อมมั่นในสินค้า สร้างความเชื่อถือระหว่างผู้ผลิต-ผู้ค้า-ผู้บริโภค

จากสถานการณ์ดังกล่าวการศึกษาเรื่องการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภองาช้าง จังหวัดพัทลุง จะสามารถช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตมังคุดที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรสามารถผลิตมังคุดที่มีคุณภาพได้ ซึ่งมังคุดที่มีคุณภาพดีจะเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศซึ่งในปัจจุบันตลาดส่งออกมังคุดสดมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นและมีการเปิดตลาดใหม่ในหลายประเทศ ทำให้มีความต้องการซื้อมังคุดคุณภาพดีเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ราคาผลผลิตคุณภาพดีสูงกว่าราคาผลผลิตด้อยคุณภาพ

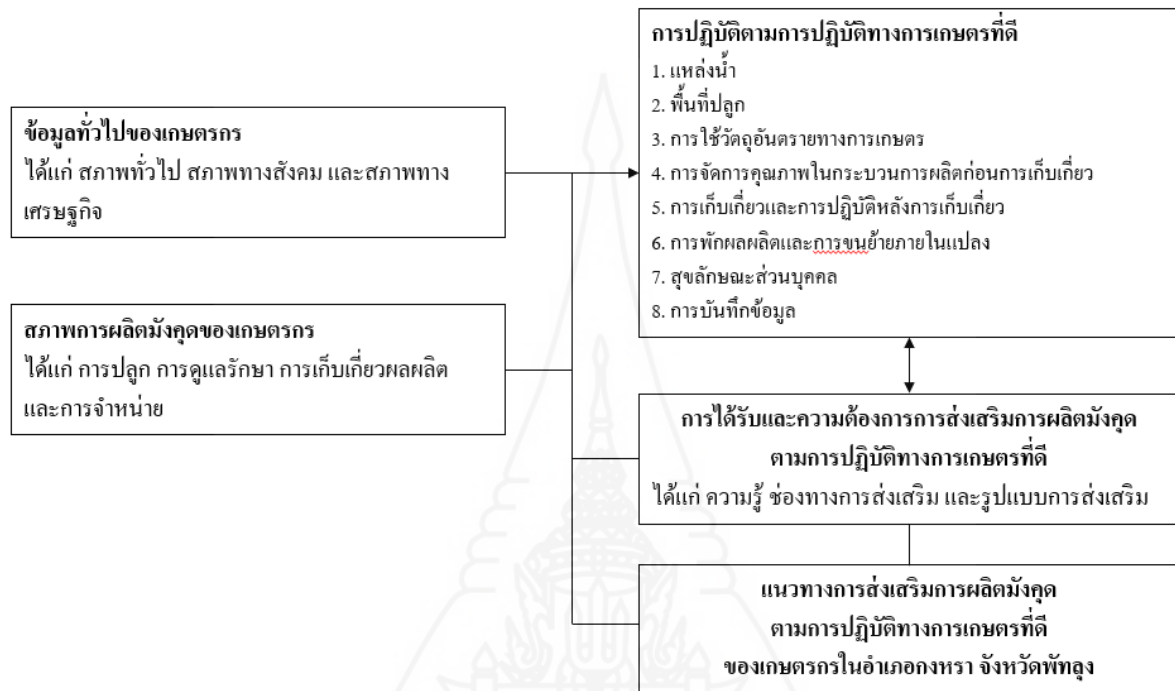
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปและสภาพการผลิตมังคุดของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาการได้รับและความต้องการการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
4. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐาน

1. เกษตรกรได้รับความรู้ ระดับความต้องการความรู้ในการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรแตกต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกร ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานภาคการเกษตรของครัวเรือน พื้นที่ปลูกมังคุด รายได้ในภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร ต้นทุนจากการปลูกมังคุด ราคาผลผลิต ปริมาณผลผลิต และรายได้จากการปลูกมังคุด มีอย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่มีผลต่อการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนปลูกมังคุดในพื้นที่อำเภอองครักษ์ ฤดูกาลผลิตปี 2563 จำนวนทั้งหมด 565 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ยามาเน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 235 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลาก ใช้แบบสัมภาษณ์แบบ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทดสอบค่าความตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.993 และหาความเที่ยง (Reliability) โดยทดสอบกับเกษตรกร จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง มีความเที่ยงเท่ากับ 0.864 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การอยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับโดยแปลงผลจากค่าคะแนนน้ำหนักเฉลี่ย การทดสอบค่าที่ และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปและสภาพการผลิตของเกษตรกร

1.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 57.52 ปี โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร ไม่มีอาชีพรอง ส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกองค์กร มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.61 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน มีพื้นที่ปลูกมังคุดเฉลี่ย 2.42 ไร่ รายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 82,368.51 บาท

1.2 สภาพการผลิตมังคุด ลักษณะพื้นที่ปลูกมังคุดส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ มีลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย ลักษณะการปลูกมังคุดส่วนใหญ่เป็นสวนผสม ไม่มีกำหนดระยะปลูกที่แน่นอน มีการเพาะเมล็ดพันธุ์ด้วยตนเอง ไม่มีการจัดการระบบน้ำภายในสวน ส่วนใหญ่ไม่ใช้สารเคมีในการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช ใช้แรงงานคนการจัดการวัชพืช เกษตรกรส่วนใหญ่มีการตัดแต่งกิ่งหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิต ผลผลิตเฉลี่ย 463.62 กิโลกรัม/ไร่ เกษตรกรมีต้นทุนจากการปลูกมังคุดเฉลี่ย 2,736.07 บาท/ไร่ เกษตรกรมีการเก็บเกี่ยวผลผลิตในระยะสายเลื้อยและมีการคัดแยกผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพ เกษตรกรมีการคัดเกรดผลผลิตก่อนนำไปจำหน่ายให้กับผู้รวบรวมในท้องถิ่น/พ่อค้าปลีก โดยมีผู้รับซื้อเป็นผู้กำหนดราคา

2. การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรมีการปฏิบัติในเรื่อง แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด มีการปฏิบัติในเรื่อง การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิตและการขนย้ายภายในแปลง สุขลักษณะส่วนบุคคล อยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติในเรื่อง การบันทึกข้อมูล อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการปฏิบัติในภาพรวมถือว่าอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การปฏิบัติในการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (n= 235)

การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการผลิตมังคุด	ระดับการปฏิบัติ		
	ค่าเฉลี่ย	SD.	การแปลผล
1. แหล่งน้ำ	4.26	0.632	มากที่สุด
2. พื้นที่ปลูก	4.58	0.696	มากที่สุด
3. การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร	4.30	0.789	มากที่สุด
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว	3.58	0.810	มาก
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	4.33	0.687	มากที่สุด
6. การพักผลผลิตและการขนย้ายภายในแปลง	4.08	0.530	มาก
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล	3.80	0.670	มาก
8. การบันทึกข้อมูล	3.02	1.015	ปานกลาง
รวม	3.99	0.729	มาก

แปลผล 1.00-1.80 = น้อยที่สุด 1.81-2.60 = น้อย 2.61-3.40 = ปานกลาง 3.41-4.20 = มาก 4.21-5.00 = มากที่สุด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

3. การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรของเกษตรกร

3.1 การได้รับและความต้องการความรู้ พบว่าเกษตรกรได้รับความรู้ในประเด็น การจัดการดูแลรักษาสวน มังคุดอยู่ในระดับมาก การจัดการโรคแมลงศัตรูมังคุด และ การผลิตมังคุดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับปานกลาง และเกษตรกรมีความต้องการความรู้ ในประเด็นการจัดการโรคแมลงศัตรูมังคุดและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในประเด็นการจัดการดูแลรักษาสวนมังคุดอยู่ในระดับมาก ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การได้รับและความต้องการความรู้ของเกษตรกร (n= 235)

ประเด็นความรู้	การได้รับความรู้			ระดับความต้องการความรู้		
	$\bar{X}$	SD.	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. การจัดการดูแลรักษาสวนมังคุด	3.57	0.678	มาก	4.20	0.593	มาก
2. การจัดการโรคแมลงศัตรูมังคุด	2.79	0.895	ปานกลาง	4.47	0.557	มากที่สุด
3. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	3.28	0.835	ปานกลาง	4.42	0.589	มากที่สุด

แปลผล 1.00-1.80 = น้อยที่สุด 1.81-2.60 = น้อย 2.61-3.40 = ปานกลาง 3.41-4.20 = มาก 4.21-5.00 = มากที่สุด

3.2 ความต้องการช่องทางและวิธีการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพ พบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการช่องทางสื่อบุคคลในการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรของเกษตรกร โดยหน่วยงานราชการอยู่ในระดับมาก และโดยหน่วยงานเอกชนอยู่ในระดับปานกลาง เกษตรกรมีระดับความต้องการช่องทางสื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรของเกษตรกร โดยใช้แผ่นพับ คู่มือ และโปสเตอร์อยู่ในระดับปานกลาง มีระดับความต้องการช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรของเกษตรกร โดยใช้วีดีโอและโซเชียลมีเดีย อยู่ในระดับปานกลาง และมีระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรของเกษตรกร โดยวิธี บรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ ทัศนศึกษา อยู่ในระดับมาก ดังแสดงในตารางที่ 3

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ตารางที่ 3 ระดับความต้องการช่องทางและวิธีการส่งเสริมการผลิตมังคุดคุณภาพ (n= 235)

รายละเอียด	ระดับความต้องการ จำนวน (ร้อยละ)		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ช่องทางในการส่งเสริม			
1. สื่อบุคคล			
1.1 ราชการ	4.13	0.711	มาก
1.2 เอกชน	3.20	1.073	ปานกลาง
2. สื่อสิ่งพิมพ์			
2.1 แผ่นพับ	3.03	0.694	ปานกลาง
2.2 คู่มือ	3.09	0.719	ปานกลาง
2.3 ไปสเตอร์	3.03	0.697	ปานกลาง
3. สื่ออิเล็กทรอนิกส์			
3.1 วิดีโอ	3.17	0.935	ปานกลาง
3.2 โซเชียลมีเดีย	3.23	1.040	ปานกลาง
วิธีการส่งเสริม			
1. บรรยาย	3.55	0.680	มาก
2. สาธิต	3.86	0.610	มาก
3. ฝึกปฏิบัติ	4.03	0.697	มาก
4. ทักษะศึกษา	3.84	1.175	มาก

4. การวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

4.1 การเปรียบเทียบการได้รับความรู้และระดับความรู้ที่ต้องการการส่งเสริมเรื่องการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (Paired t-test) ในการทดสอบ พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีการได้รับและความต้องการการส่งเสริมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยเกษตรกรได้รับความรู้ในระดับปานกลาง และความต้องการความรู้ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่าทั้ง 3 ประเด็น คือ การจัดการดูแลรักษาสวนมังคุด การจัดการโรคแมลงศัตรูมังคุด และการผลิตมังคุดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรมีการได้รับและความต้องการการส่งเสริมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (มีค่า P-Value < 0.05) โดยในประเด็นการจัดการดูแลรักษาสวนมังคุด เกษตรกรได้รับความรู้จากการส่งเสริมการเกษตรในระดับมาก อย่างไรก็ตามเกษตรกรก็ยังต้องการการส่งเสริมด้านการจัดการดูแลรักษาสวนมังคุดในระดับมากเช่นกัน นอกจากนี้การได้รับความรู้ด้านการจัดการโรคแมลงศัตรูมังคุด และการผลิตมังคุดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรได้รับความรู้จากการส่งเสริมการเกษตรในระดับปานกลาง แต่เกษตรกรยังต้องการได้รับการส่งเสริมด้านการจัดการโรคแมลงศัตรูมังคุด และการผลิตมังคุดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ดังแสดงในตารางที่ 4

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการรับรู้และความต้องการความรู้ของเกษตรกรโดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (Paired t-test)

ประเด็นความรู้	การรับรู้ความรู้			ระดับความต้องการความรู้			การเปรียบเทียบ	
	$\bar{X}$	SD.	แปลผล	$\bar{X}$	SD.	แปลผล	t	p
1. การจัดการดูแลรักษาสวนมั่งคุด	3.57	0.678	มาก	4.20	0.593	มาก	-12.027	0.000**
2. การจัดการโรคแมลงศัตรูมั่งคุด	2.79	0.895	ปานกลาง	4.47	0.557	มากที่สุด	-26.391	0.000**
3. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	3.28	0.835	ปานกลาง	4.42	0.589	มากที่สุด	17.934	0.000**
รวม	3.21	0.803	ปานกลาง	4.36	0.580	มากที่สุด	-25.955	0.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.2 การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกรที่มีผลต่อการผลิตมั่งคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) ในการทดสอบเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (Y) กับตัวแปรอิสระหลายตัว (X_i) ว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางใด และมีระดับความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากน้อยเพียงใด โดยผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้กับตัวแปรต่างๆ ดังสมการความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรอิสระทั้งหมดจำนวน 10 ตัว ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานภาคการเกษตรของครัวเรือน พื้นที่ปลูกมั่งคุด รายได้ในภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร ต้นทุนจากการปลูกมั่งคุด ราคาผลผลิต ปริมาณผลผลิต รายได้จากการปลูกมั่งคุด และตัวแปรตามคือ การผลิตมั่งคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในการพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตมั่งคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (n=235)

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
(Constant)	1.207	.594		2.034	.044
X_1 อายุ	.002	.003	0.039	.588	.558
X_2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	.001	.029	.002	.023	.982
X_3 จำนวนแรงงานภาคการเกษตรของครัวเรือน	-.009	.050	-.012	-.186	.853
X_4 พื้นที่ปลูกมั่งคุด	.044	.024	.125	1.824	.070
X_5 รายได้ในภาคการเกษตร	1.920E-6	.000	.186	2.691	.008*
X_6 รายได้นอกภาคการเกษตร	1.605E-6	.000	.248	3.678	.000**
X_7 ต้นทุนจากการปลูกมั่งคุด	-3.220E-5	.000	-.090	-1.261	.209
X_8 ราคาผลผลิต	.078	.030	.974	2.565	.011*
X_9 ปริมาณผลผลิต	.004	.001	.582	2.880	.005*
X_{10} รายได้จากการปลูกมั่งคุด	-9.354E-5		-.628	-1.427	.156
Constant = 1.207 $R^2=.457$ $R^2_{adj}=.418$ SEE= .34945 F= 11.552 sig of F =.000					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

จากตารางที่ 5 การวิเคราะห์ถดถอยพหุการผลิตรวมจากการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุ โดยนำตัวแปรอิสระเข้าไปใส่ในสมการแล้วเลือกตัวแปรโดยใช้วิธี Enter ปรากฏว่าได้ค่า $F = 11.552$, sig of $F = 0.000$ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์การตัดสินใจเชิงพหุ (R^2) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.457 สามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 45.7 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SEE) เท่ากับ 0.34945 ส่วนการวิเคราะห์ พบว่า มีตัวแปรอิสระ 3 ตัว ได้แก่ รายได้ในภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร และปริมาณผลผลิต มีผลต่อการผลิตรวมจากการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีตัวแปรอิสระ 1 ตัว ได้แก่ ราคาผลผลิต มีผลต่อการผลิตรวมจากการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งตัวแปรทั้งหมดที่นำมาวิเคราะห์ สามารถเขียนเป็นสมการถดถอยพหุในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร คือ รายได้ในภาคการเกษตร (X_5) รายได้นอกภาคการเกษตร (X_6) ราคาผลผลิต (X_8) และปริมาณผลผลิต (X_9) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับความคิดเห็นต่อการผลิตรวมจากการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (Y) ดังนั้นเมื่อทราบค่าคงที่ (Constant, a) เท่ากับ 1.207 ทราบค่าพารามิเตอร์ของตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร ซึ่งอยู่ในรูปของคะแนนดิบ (b) และทราบพารามิเตอร์ของตัวพยากรณ์ซึ่งอยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐาน (β) จึง สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

$$\hat{y} = a + b_5x_5 + b_6x_6 + b_8x_8 + b_9x_9$$

$$\hat{y} = 1.207 + (1.920E-6)x_5 + (1.605E-6)x_6 + .078x_8 + 0.004x_9$$

หรือ สามารถเขียนเป็นสมการถดถอยพหุในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$Z = B_5x_5 + B_6x_6 + B_8x_8 + B_9x_9$$

$$Z = 0.186 x_5 + 0.248x_6 + 0.974x_8 + 0.582x_9$$

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตรวมจากการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ได้แก่ รายได้ในภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร ปริมาณผลผลิต และราคาผลผลิต ทั้งนี้สามารถทำนายได้ว่าหากมีการส่งเสริมเกษตรกรในเรื่องที่ทำให้เกิดการเพิ่มรายได้ในภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร ปริมาณผลผลิต และราคาผลผลิต จะทำให้เกษตรกรสามารถปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 45.7

4.3 แนวทางการส่งเสริมการผลิตรวมจากการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร โดยใช้แนวทางการส่งเสริมการเกษตรแบบ Training & Visit System ประกอบด้วย การถ่ายทอดความรู้ การเยี่ยมเยียน การนิเทศงาน การสนับสนุน และการจัดการข้อมูล ตามภาพที่ 2 โดยมีรายละเอียดดังนี้

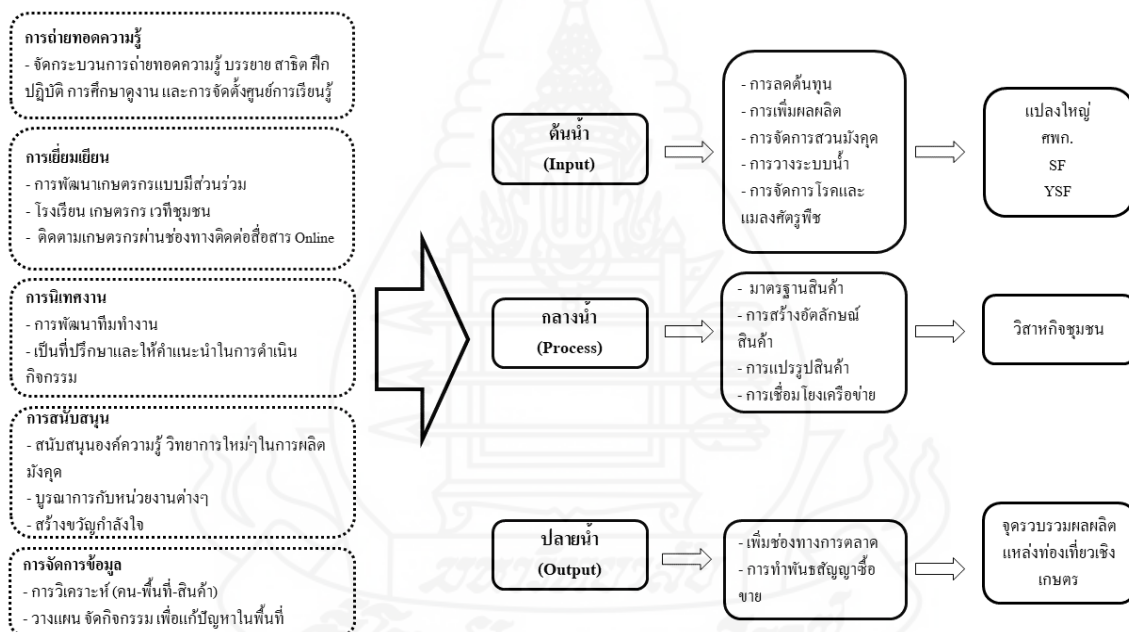
1) การถ่ายทอดความรู้ (Training) ส่งเสริมโดยการจัดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบต่างๆ ทั้งการบรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ การศึกษาดูงาน และการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ เช่น ศูนย์เรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อเป็นองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกร โดยมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ ในเรื่องการลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต การจัดการสวนมั่งคั่ง การวางระบบน้ำ การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช มาตรฐานสินค้า การแปรรูปสินค้า เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมาก และจบการศึกษาระดับประถมศึกษา การส่งเสริมโดยการจัดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ควรจัดในรูปแบบเผชิญหน้า ใช้เวลาไม่มาก มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และเป็นการถ่ายทอดแบบสองทาง เพื่อซักถามทำความเข้าใจ สื่อที่ใช้หากเป็นสิ่งสิ่งพิมพ์ก็ควรมีขนาดตัวอักษรที่มองเห็นได้ชัด มีข้อความไม่มาก และควรเป็นการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบการบรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ ทัศนศึกษา มากกว่าการใช้สื่อผ่านช่องทางที่ต้องอาศัยเทคโนโลยี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

- 2) การเยี่ยมเยียน (Visiting) ส่งเสริมโดยการพัฒนาเกษตรกรแบบมีส่วนร่วม จัดตั้งโรงเรียนเกษตรกร จัดเวทีชุมชน และมีการติดตามเกษตรกรโดยการลงพื้นที่ เพื่อติดตามการดำเนินกิจกรรมและสอบถามปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อนำมาหาแนวทางแก้ไขปัญหาหรือหาแนวทางในการส่งเสริมการเกษตรที่มีความเหมาะสมกับเกษตรกร
- 3) การนิเทศงาน (Supervision) ส่งเสริมโดยการการพัฒนาทีมงานให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ คอยเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แก่เกษตรกร
- 4) การสนับสนุน (Supporting) ส่งเสริมโดยการสนับสนุนองค์ความรู้ วิทยาการใหม่ๆ ในการผลิตมังคุด รวมถึงการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ เช่น ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร สถานีพัฒนาที่ดิน และสร้างขวัญกำลังใจให้แก่เกษตรกร
- 5) การจัดการข้อมูล (Data Management) มีการวิเคราะห์ (คน-พื้นที่-สินค้า) วางแผน จัดกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่ โดยคำนึงถึงความต้องการของเกษตรกรเป็นหลัก

ภาพที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปและสภาพการผลิตของเกษตรกร

1.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 57.52 ปี โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.61คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน ซึ่งสอดคล้อง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

กับผลการศึกษาของ กนกพร ทองรอด(2563, น.557) ที่ศึกษาความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ที่พบว่าเกษตรกรร้อยละ 50 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 56 ปี ส่วนใหญ่จำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า 4 คน จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมาก และจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งอาจมีปัญหาในการพัฒนาความรู้ใหม่ๆ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยต่างๆ

1.2 สภาพการผลิตมังคุด พบว่า ลักษณะพื้นที่ปลูกมังคุดส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ มีลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย ลักษณะการปลูกมังคุดส่วนใหญ่เป็นสวนผสม ไม่มีกำหนดระยะปลูกที่แน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับ บัณฑิต หนองบัว(2560, น.818) ที่ศึกษาการพัฒนาศักยภาพการผลิตมังคุดเพื่อการส่งออกในโซ่อุปทาน พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ที่พบว่ารูปแบบการปลูกมังคุดที่นิยม คือ ปลูกมังคุดร่วมกับไม้ผลชนิดอื่น โดยเฉพาะกับทุเรียน เหตุผลที่เกษตรกรปลูกมังคุดร่วมกับพืชอื่น คือ ดูแลรักษาง่าย ลดความเสี่ยงเรื่องราคา สืบต่อกับบรรพบุรุษและตามความต้องการบริโภคของคนในครัวเรือน

1.3 การเก็บเกี่ยว พบว่าเกษตรกรมีการเก็บเกี่ยวผลผลิตในระยะสายเล็ดหรือระยะที่ผลเกิดจุดแต้ม/ประสีม่วงแดง เกษตรกรมีการคัดแยกผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพออกและมีการระวัง/ป้องกันไม่ให้ผลผลิตตกพื้น ซึ่งสอดคล้องกับ วิมลภา สามประดิษฐ์ (2562, น.93) ที่ศึกษาการพัฒนาการผลิตมังคุดคุณภาพตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรในอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าเกษตรกรเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีระยะสายเล็ด หรือผลที่มีสีเหลืองอ่อนปนเขียว มีจุดประสีชมพูกระจายอยู่ทั่วผล ซึ่งหลังจากเก็บแล้วสีผิวจะเปลี่ยนเป็นสีม่วงดำได้เหมือนกับผลที่อยู่บนต้น ซึ่งระยะสายเล็ดนั้นเป็นระยะที่มีความเหมาะสมในการเก็บมังคุด เพราะกว่ามังคุดจะถึงมือผู้บริโภคจะได้ไม่สุกจนอมเกินไป และการเก็บเกี่ยวแนะนำให้ใช้ตะกร้อหรืออุปกรณ์เพื่อป้องกันผลตกลงมากระแทกพื้นซึ่งส่งผลทำให้มังคุดเกิดการแตก ข้ำ เกิดยางไหลภายในผลและเกิดการเปลือกแข็ง ซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่พึงประสงค์และไม่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค

2. การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

จากหลักเกณฑ์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด มีทั้งหมด 8 ประเด็นหลัก พบว่าเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้มากถึงมากที่สุดทั้งหมด 7 ประเด็น คือ แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิตและการขนย้ายภายในแปลง และสุขลักษณะส่วนบุคคล โดยมีประเด็นเดียว คือ การจัดบันทึก ที่เกษตรกรสามารถปฏิบัติได้เพียงระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ สุภารัตน์ ชูชัย(2562, น.95) ที่ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตมังคุดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรในอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งพบว่าในประเด็นการบันทึกข้อมูล เกษตรกรมีการปฏิบัติเพียงสิบสอง เปอร์เซ็นต์ของเกษตรกรทั้งหมดเท่านั้น โดยมีเหตุผลจากเกษตรกรไม่เห็นความสำคัญของการบันทึกข้อมูล การบันทึกข้อมูลมีความยุ่งยาก ไม่มีเวลาในการบันทึกข้อมูล และอายุที่มากของเกษตรกรส่งผลให้การจดบันทึกทำได้ลำบาก จึงควรเข้าไปสร้างความรู้ ความเข้าใจถึงประโยชน์ของการจดบันทึก แนะนำวิธีการจดบันทึกที่มีความเหมาะสมกับเกษตรกร

3. การได้รับและความต้องการความรู้ในการผลิตมังคุดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

3.1 การได้รับความรู้ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้ในประเด็น การผลิตมังคุดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับปานกลาง เนื่องจากเกษตรกรผู้เข้ารับการสัมภาษณ์เป็นเกษตรกรรายเดี่ยว ไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กรหรือกลุ่มใดๆ ทำให้หน่วยงานหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้เข้าถึงในการถ่ายทอดความรู้ อีกทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่สูงอายุจึงยากต่อการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหรือสื่อต่างๆ จึงควรเข้าไปเพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆได้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

3.2 ความรู้ที่ต้องการของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการความรู้มากที่สุดในประเด็น การจัดการ โรคแมลงศัตรูมัจฉาด และ การผลิตมัจฉาดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ สุภารัตน์ ชูชัย (2562, น.95) ที่ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตมัจฉาดตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรในอำเภอท่าศาลา จังหวัด นครศรีธรรมราช เนื่องจากสถานการณ์การจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรทั้งภายในและต่างประเทศในปัจจุบันให้ความสำคัญ กับเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเป็นหลัก

3.3 ความต้องการช่องทางสื่อบุคคลในการส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่า เกษตรกรต้องการช่องทางในการส่งเสริม การเรียนรู้จากสื่อบุคคลระดับมาก คือ หน่วยงานราชการ เพราะการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มาจากหน่วยงานราชการมีความ น่าเชื่อถือ เพราะมีการตรวจสอบและวิจัยมาแล้ว และเป็นหน่วยงานที่ไม่ได้หวังผลตอบแทนจากเกษตรกร ในส่วนช่องทางสื่อ สิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการแค่ระดับปานกลาง เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่สูงอายุและจบ การศึกษาแค่ระดับประถมศึกษา ทำให้มีข้อจำกัดในการใช้สื่อที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่มีความต้องการวิธีการ ส่งเสริมแบบบรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ และทัศนศึกษา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเป็นรูปแบบการส่งเสริมที่เข้าถึงง่าย สะดวก เป็นการสื่อสาร 2 ทาง ที่สามารถซักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้

3.4 ความคิดเห็นการนำไปปฏิบัติภายหลังการได้รับการส่งเสริม พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่รับรู้แต่ขอพิจารณา กลั่นกรองข้อมูลให้มั่นใจก่อนลงมือปฏิบัติ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เมื่อได้รับรู้ข้อมูลใหม่ๆ มักจะต้องรอดูผลสำเร็จของผู้อื่น ก่อนถึงจะกล้าลงมือปฏิบัติตาม

3.5 การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกรที่มีผลต่อการส่งเสริมการผลิตมัจฉาดตามการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีของเกษตรกร พบว่า รายได้ในภาคการเกษตร ปริมาณผลผลิต และราคาผลผลิต เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการผลิต มัจฉาดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี คือเมื่อเกษตรกรสามารถสร้างรายได้จากภาคเกษตรได้เพิ่มขึ้น มีปริมาณผลผลิตที่ เพิ่มขึ้น และผลผลิตมีราคาสูงจะส่งผลให้เกษตรกรมีเงินทุน มีแรงขับเคลื่อนในผลิตมัจฉาดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จึงควรเข้าไปสร้างการรับรู้และส่งเสริมในเรื่องการผลิตมัจฉาดให้มีประสิทธิภาพ ทั้งการลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต แล้วจึงต่อ ยอดไปสู่การผลิตมัจฉาดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

3.6 การเปรียบเทียบการได้รับความรู้และระดับความรู้ที่ต้องการการส่งเสริมเรื่องการผลิตมัจฉาดตามการ ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรได้รับความรู้จากการส่งเสริมด้านการจัดการดูแลรักษา สวนมัจฉาด การจัดการโรคแมลงศัตรูมัจฉาดและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับปานกลางถึงมากแล้ว แต่เกษตรกรก็ยัง คงต้องการความรู้ทั้ง 3 ประเด็น ในระดับมากถึงมากที่สุด เนื่องมาจากความรู้ที่เกษตรกรได้รับนั้นยังไม่เพียงพอและครอบคลุม ตามความต้องการของเกษตรกร จึงทำให้ยังไม่สามารถนำไปปรับใช้และปฏิบัติตามได้ทั้งหมด จึงยังต้องการการส่งเสริมความรู้ เพิ่มเติม เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตมัจฉาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และตรงตามความต้องการของตลาดและ ผู้บริโภคอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรผู้เกี่ยวข้อง

1.1 เกษตรกรควรมีการบันทึกข้อมูลในทุกขั้นตอนของกิจกรรมภายในแปลง เพื่อใช้ในการทวนสอบหรือหา สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

-
- 1.2 เกษตรกรควรมหาแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรที่มีความน่าเชื่อถือ และมีการศึกษาข้อมูลก่อนลงมือปฏิบัติ
 - 1.3 เกษตรกรต้องมีการยอมรับและนำเทคโนโลยีการผลิตมาประยุกต์ใช้เพื่อนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง
 2. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรลงไปในพื้นที่ต่างๆ เพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึงในเรื่องการผลิตมาประยุกต์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
 - 2.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรส่งเสริมและเน้นย้ำให้เกษตรกรจดบันทึกกิจกรรมภายในแปลงอย่างต่อเนื่อง และชี้ให้เห็นความสำคัญของการจดบันทึก
 - 2.3 เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อร่วมกันผลิตสินค้าที่มีคุณภาพร่วมกันจำหน่าย และสร้างอำนาจในการต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง และเพื่อเพิ่มช่องทางการรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตร และถ่ายทอดความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
 3. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป
 - 3.1 ศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลการตลาดระหว่างเกษตรกรผู้ผลิตมาประยุกต์ทั่วไป กับเกษตรกรผู้ผลิตมาประยุกต์ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้แก่เกษตรกร
 - 3.2 ศึกษาผลของการสร้างเรื่องราว (สร้าง story) ในการเพิ่มมูลค่ามาประยุกต์หรือสร้างอัตลักษณ์ให้แก่สินค้าเกษตร
 - 3.3 ศึกษาช่องทางการจำหน่ายมาประยุกต์คุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร ทองรอด, พิชัย ทองดีเลิศ, และพัชรวดี ศรีบุญเรือง. (2563). ความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมั่งคุด โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*, 38(4), 555 -562.
- บัณฑิต หนองบัว, เอมอร อังสุรัตน์, และปราโมทย์ สฤตธีร์นันต์. (2560). การพัฒนาศักยภาพการผลิตมาประยุกต์เพื่อการส่งออกในโซ่อุปทาน พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี. *วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 807-821
- วัลลภา สามประดิษฐ์. (2562). *การพัฒนาการผลิตมาประยุกต์คุณภาพตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรในอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุภารัตน์ ชูชัย. (2562). *แนวทางการส่งเสริมการผลิตมาประยุกต์ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรในอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). *สถิติการเกษตรของประเทศไทย*. สืบค้นจาก https://www.oae.go.th/assets/portals/1/ebookcategory/68_yearbookedited2564/